Broeder Libanius

Broeder Libanius is geboren op 9 juni 1909 als Henricus Smeulders in Strijp.

Hij werd in augustus 1938 voorgedragen als groepsleider en hopman bij de katholieke Groep 1 Sint Sebastiaan in Poerworedjo.

Broeder Libanius kwam in 1941 naar Nederlands Indië als verpleger. Hij behoorde tot de Missionarissen van Heilig Hart in Tilburg (M.S.C.). Ook de geestelijken werden in kampen geïnterneerd en Broeder Libanius heeft 3 ½ jaar in verschillende kampen gezeten. Broeder Libanius wordt in de wandelgangen Broeder Harry genoemd (bijgenaamd De Uil), nachtverpleger uit het hospitaal van Dr. Eerkens.

In augustus 1942 werden de jongens uit Soerabaja geïnterneerd in de oude kolonisatie Kesilir. Kesilir was vanaf 1926 een landbouwproject voor Indo-Europese gezinnen. De Japanners wilden dit moerasachtige oord bestemmen voor 70.000 Europeanen. Als de mannen zelfvoorzienend zouden zijn, dan zouden de gezinnen volgen. Kesilir lag op de meest oostelijke punt van Java. De gehele kolonie lag verspreid over een zeer groot gebied (ca 40 km2), geheel omgeven door prikkeldraad. Het kamp was ondergebracht in zelfgemaakte onderkomens en barakken. Ongeveer 3000 mannen hebben hier 15 maanden gewerkt. Het was een speelgebied voor scouts. 13 maanden lang hebben de jongens hutten gebouwd, hout gekapt en gekookt. Ook werden allerlei dieren gefokt. Er werd in het kamp niet op georganiseerde manier aan Scouting gedaan maar het praktische leven bestond uit allerlei Scoutingactiviteiten. Dr. Eerkens, oubaas uit Madioen was hier aanwezig en later kwam ook Schipper Geert Spleet uit Soerabaja. Broeder Libanius, alias de Uil zat ook in dit kamp. Het project is mislukt door gebrek aan ervaring in de landbouw en gebrek aan landbouwwerktuigen. Alle geïnterneerden gingen in augustus 1943 naar Kamp Banjoebiroe 10 bij Ambarawa.

Banjoebiroe bestond uit de oude gevangenis en een aantal nabij gelegen KNIL-officierswoningen en barakken. De verjaardag van Dr. Eerkens werd hier echt op zijn scouts gevierd, op verzoek van Broeder Libanius. Als gevolg hiervan werd Scouting weer officieel gestart. Zeven landscouts en zeven zeeverkenners, onder wie Bob van der Bie (de Otter) en Jaap Hendriks (Snelvoet) begonnen in december 1943 onder leiding van hopman Harry, de Scoutingnaam van Broeder Libanius, en samen met Schipper Geert Speet. Oubaas Eerkens trad op als adviseur. De stam kreeg dezelfde naam als de stam van groep Oranje Blauw uit Soerabaja en bestond uit allemaal Soerabajanen en Malangers. In januari en februari 1944 gingen alle 1700 mannen van dit kamp naar het Kamp 15e Bataljon in Bandung.

Kamp 15e Bataljon was een kamp waar ook veel jongere jongens waren. Het bestond uit de kazerne van het 15e Bataljon in het centrum van Bandung. Op het drukste moment waren er 10.000 gedetineerden in dit kamp. Het kamp was het verzamelpunt van vele jongens uit

Java. De jongens van de De Ruyterstam uit Banjoebiroe kwamen hier Hopman Dirk Schaap, hun oude districtscommissaris uit Soerabaja tegen. Er werden plannen voor bijeenkomsten gemaakt met Hopman Schaap die het oppertoezicht zou voeren, Hopman Harry (Libanius) als Oubaas en Schipper Spleet als Kleinbaas. Rond de groep uit Banjoebiroe verzamelden zich veel meer jongens die in dit kamp waren aangekomen.

In januari 1944 werd de Paul Krugerstam opgericht. Hopman Libanius werd oubaas van de stam en begon met 30 jongens, waarvan 25 niet katholiek. Hij geloofde in gemengde activiteiten. Uiteindelijk voelde Libanius zich meer geschikt als hopman voor verkenners en wijde zich aan de jongere speltakken. Oubaas de Man nam de leiding over de Voortrekkers en Schipper Spleet over de Loodsen. De stam hield een dagboek bij en Dr. Eerkens werd algemeen raadsman. De stam kon niet heel veel doen omdat veel leden zwaar corvee moesten doen. Er werden wel een aantal bijeenkomsten georganiseerd met lezingen.

Hopman Libanius was met vaandrig Jaap Hendriks (Snelvoet) een troep begonnen. In januari 1945 kwam er een jongenskamp naast het 15e bataljon en ook hier werd met Scouting begonnen. Op 23 april 1945 – Sint Jorisdag – werd de groep betrapt en kregen de Hopman en vaandrig stokslagen waar alle jongens bij waren.

Bij de bevrijding van het kamp werd de vlaggenparade afgenomen. Op 31 augustus hesen Flip Marks als loods en Jaap Hendriks als voortrekker de vlag.

In zijn dagboek schrijft Hopman Harry: *Of wij gepadvinderd hebben in de Japanse kampen ? Reken maar! Nu in 't kamp achter prikkeldraad, bewaakt door soldaten met de bajonet op 't geweer, nu konden onze jongens laten zien wat ze waard waren. Ik heb ondervonden dat elke padvinder een grote dosis geestelijke paraatheid in zich heeft. Ik heb eerbied gekregen voor ons B.-P. systeem om de jeugd te brengen tot ons hoofddoel: Goede burgers van de maatschappij! En ik mag hier direct een klip aan toevoegen waar onze Chief Scout in "Rovering" voor waarschuwde, de ongodsdienstigheid. Ik zou talloze verhalen kunnen vertellen met voorbeelden van voortreffelijk padvindersgedrag, zo o.a. mijn jonge vriend Valkoog, die 's nachts door de riolen naar buiten sloop om extra voeding te gaan kopen en ruilen voor de zieken en zwakken van het kamp. Een goede opmerker zei mij, dat een padvinder zijn leven niet kan ophangen aan allerlei vormen van sensatie en stoerdoenerij, maar dat het een rustige manier is van levend maken van de geest van wet en belofte.*

Na de bevrijding werd Harry overgeplaatst naar Kamp Tjimahi als verpleger. Hij ontdekte dat Scouting daar ook welig tierde. Hij ging daar direct aan de slag met een troep, net als Oubaas van den Burg eerder had gedaan toen hij van Bandung naar dit kamp verplaatst werd.

In 1949 is Broeder Libanius weer terug in Nederland bij de congregatie “Broeders der Liefde“ in Eikenburg bij Eindhoven. Hij schrijft in het Eucharistische Jeugd blad over zijn verblijf in Nederlands Indië en vraagt de lezers een Wees-gegroetje te doen voor diegenen die in de kampen hebben gezeten, maar speciaal voor Gerrit Narold, die omkwam.

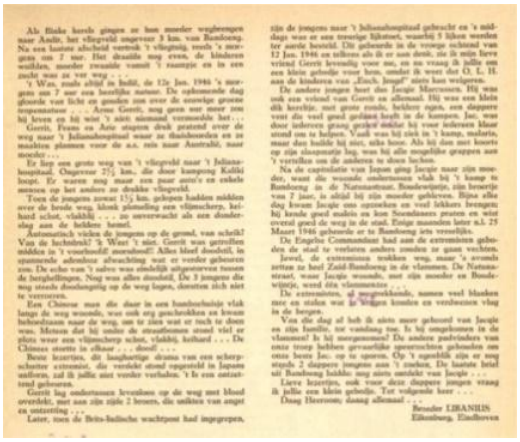
Broeder Libanius is overleden 23 mei 1974 in Venray en begraven op begraafplaats Eikenborg.

Meer informatie

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf (s-i-d.nl)]
[Archieven.nl - 3046 Libanius, br. burgermannenkampen: Kesilir; Banjoebiroe: gevang...]
[(NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies)]
[Tjihapit (japanseburgerkampen.nl)]
[KESILIR (japanseburgerkampen.nl)]
[Bandoeng (japanseburgerkampen.nl)]
[Banjoebiroe 10 (japanseburgerkampen.nl)]

Eucharistische Jeugd 1949 no 9

MIJN KAMPLEVEN

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.